

tisoč mož, po večini jezdecev, in so sestavili močno falango od Wolvehocka do Falangshowe in Kafirkoha. Zjutraj 7. t. m. je vsa četa prodrla proti Dewetu, da bi ga obkolila in zajela. Ves prostor, na katerem se je nahajal Dewet z 2000 možmi, je bil zastražen, a vendar je Dewet ušel in sicer na prostoru, ki je bil zaprt z žično ograjo.

Obrtnija.

Ruska svetovna trgovina v Orijentu.

Rusija pripravlja vsestransko pot za svojo svetovno trgovino v Orijentu. To, kar pripravlja Rusija, je združenje vseh železničnih in plovbenih zvez v ruskem cesarstvu na temelju jednoletnega znižanja tarifov v prometu z blagom. V prvo se to tiče izvoza v bližnji in daljni Orijent, v kratkem pa se bode ta uredba tikala tudi uvoza v Rusijo.

Ustanovila se je nadalje direktna prekomorska prometna zveza z jugom in zapadom, katera deluje že od zadnje jeseni, ki se je pa pomnožila z letošnjim novim letom za več plovbenih družb.

V velikih potezah bodi v sledečem povedano, kar se tiče tega fenomenalnega preobrata v ruski svetovni trgovini, o katere svetovni važnosti daje še poseben dokaz okolnost, da se je preskrbelo za ta promet vozne listke v ruskem, francoskem in angleškem jeziku, izpustivši popolnoma nemški jezik, s čemer je zlasti zadeto domnevanje, kakor da bi predstavljala Nemčija sama veliko važnost v svetovni trgovini.

Dva zgodovinski odlična moža sta bila, ki sta ta načrt izmislila in izvršila. Ta moža, sta ruski finančni minister S. I. Witte in pa ruski minister prometa knez M. N. Chilkov. Prvi, da si po imenu Nemeč, je Rus od nog do glave in moderni finančni genij, katerega ves svet občuduje in kateri je preživel svojo mladost v divjem Kavkazu, drugi pa je živel dolga leta v Severni Ameriki, kjer si je nabral duha ameriške podjetnosti.

Ta dva moža sta se zjediniła v orjaškem delu, ki je za preporod Rusije neizmerne pomena.

In sedaj k stvari, o kateri nam je govoriti.

Od leta 1870 dalje izvršuje prekomorski ruski promet čez Oleso do pristanišč v Črnem morju, v Marmaramorju in Sredozemskem morju jedna ruska trgovinska plovbena družba.

Od leta 1886 dalje oskrbuje ruska družba „Svobodna plovba“ promet preko Odesa v Vladivostok in Nikolajevsk ob Amurju.

Od leta 1895 dalje oskrbuje ruski promet k postajališčem ob Dunavu ruska čnomorska in podunavska plovitbena družba.

K temu sti se pridružili dve ruski parobrodni družbi: vztočno azijska (v zvezi s kitajsko železnico) in pa baltiška parobrodna družba.

Vse te brodivne družbe ruske in pa ruska železnična mreža (z izjemo onih železničnih prog, katere so pri tej zvezi po naravi izključene, kakor transkavkazka, osrednjeazijska, sibirski, transbajkalska in urijska železnica) — tvorijo v tarifu jedinstveno, tako rekoč nekako — državno eksportno družbo, katera ima oskrbovati izvoz blaga iz Rusije deloma preko Odesa in deloma preko Novorosijska (na iztoku Azovskega v Črno morje) v velikanskem slogu na bližnji in daljni Vzток.

Te postaje so:

1. K pristaniščem Črnega morja oziroma k postajam ob Donavu (via Odesa): v Sulin, Tulčo, Galac, Brajlov, Girševo, Črnovodo, Silistrijo, Žurževo, Ruščuk, Zistovo, Zimnico, Turnu Magurelo, Nikopol, Korabijo, Rahovo, Lom-Palanko, Vidin, Kalafat, Radujevac, Turn-Severin, Kladovo;

2. K pristaniščem Črnega, Marmara in Sredozemskega morja (via Odesa in Novorosijsk): Varna, Burgas, Carigrad, Dardanele, Ineboli, Linop, Samsun, Ordu, Kerasund, Trapecund, Smirna, Kijos, Merzina, Pirej Solun, Atene, Tripolis, Bejrut, Jafa, Port-Said, Aleksandrija, Neapolj, Genova, Livorno in Marseilles;

3. K azijskim in afriškim pristaniščem Rudečega morja, Indijskega in Velikega oceana (via Odesa in Novorosijsk): Suez, Perim, Aden, Colombo, Singapur, Šanhaj, Kanjkov, Rakazaki;

4. K ruskim pristaniščem v daljnem Vz toku (via Odesa in Novorosijsk): Port-Artur, Vladivostok, Alesandrovska, Korzakovsk in Nikolajevsk ob Amurju.

Ta jednotna organizacija ruske svetovne trgovine takorekoč državnim potom, je nekaj občudovanja vrednega in Rusija sme biti hvaležna ministroma Wittu in Chilkovu.

Želeči pa bi bilo, da bi se tudi Avstrija zbudila iz spanja in bi sledila vzgledu Rusije ter bi se tičala vse žive dni le med Donavo in Adrijo, marveč da bi naj genijalno vporabila priliko in se energično lotila dela. Od Rusije in njenih mož se učimo, kako se dela za blagor narodov.

Kmetijstvo.

Zdravilna vrednost sadja.

Le malo reči je, ki nahaja milost pred strogimi očmi modernega higijenika, a med te spada na prvem mestu sveže sadje, kaj pa da olupljeno. Kemična preiskava je sicer dokazala, da sočnato sadje nima nobene redilne vrednosti, ker razum malega odstotka sladorja ne obstoji iz nobene druge redilne snovi. Sladorja je v sadju le kakih 17 odstotkov. Zato pa je delež vode v sadju zastopan jako bogato, ker večina vrst sadja obstaja iz 4 do 5 delov vode. V melonah (angurijah) nahajamo 95 odstotkov vode;

limone in jagode imajo po 90 odstotkov, breskve 88, marelice 86 in hruške 84 odstotkov vode, češplje in slive imajo vode 83 odstotkov, grozdje pa 80.

Iz teh števil pa se da v prvi vrsti posneti, da je sadje najvažnejši faktor za utešenje žeje in igra v tem pogledu važno redilno ulogo. Kdor je mnogo sadja, onemu je naravno treba manj piti in je za utešenje žeje jako priporočati uživanje večjih množin sadja, to pa radi tega, ker nudi sadje potrebno tekočino spejeno z jako finim ukusom. Zaradi tega je jako razumno, da si zlasti za vroči poletni čas preskrbimo obilo sadne pijače. Seveda je najbolje jesti sveže zrelo in sočnato sadje.

Ali uživanje sadja je še z nekega družega stališča velikega pomena. Znano je, da mnogo uživanje sadja omejuje poželenje po uživanju alkoholnih pijač. Nadalje vzbuja uživanje sadja apetit in pospešuje prebavljenje. K temu je sok svežega sadja popolnoma brez vsakih bakterij in sadna kislina hrani v sebi tudi zmožnost, da zatre v človeškem telesu kali raznih boleznij.

O sadju je nadalje znano, da prežene škorbut, katerega tudi sovražniki so različne sadne kisline. Po večini so tem kislinam naravno primešane neke množine kalija, kar omogočuje, da ob uživanju sadja zadobi kri zadosti potrebne zdravilne kalijeve primesi ki odvajajo iz celic razne kisline, ki so provzročiteljice nekaterih boleznij na pr. trganja po udih. Za to vrsto boleznij so pa najboljše breskve in marelice, ker imajo to sadje najmanjše množine sladkorja.

V splošnem ni boljšega tešila za žejo, zlasti o vročem času, nego je dobro zrelo sadje, kajti isto ne le hladi, marveč odvajajo iz človeka tudi raznih nezdravih sokov, ki zlasti o vročini provzročajo mnogotere boleznij. O vročini se mnogi ljudje ne morejo vzdržati, da bi čezmerno ne pili, kar pa jim provzroča mnoge neprijetnosti. Ob uživanju sadja in ako tudi v večjih množinah, pa človek ne občuti nobenih zlih posledic, kajti sadje vpliva h kratku tudi blagodejno na organizem.

Ako bi ljudje pomislili, kako velike važnosti je sveže zrelo sadje za človeka, skrbeli bi za to, da si kar najdalje prihranijo sveže sadje.

V slučaju pa, da si svežega sadja ni mogoče ohraniti za daljšo dobo, pak je vendarle previdno, da se preskrbimo s posušenim sadjem in sadnimi konservami. Suho sadje kuhano je jednako zdrava in kladilna pijača in nobena razumna gospodinja ne bode opustila prilike, da napravi za svoj dom primerno množino suhega sadja.

Kmetijske raznoterosti.

Prekopavanje v vinogradih. Ako hočeš kak del svoje gorice prekopati, storiš si korist, ako prej staremu trsu, ako se ga še kaj nahaja, vzameš zadnjo moč. Pusti namreč

najvišje v glavi trsovi, kjer se vsa moč steka, kobiljo (konjič). Ista bode trs potegnila, ti dobiš nazadnje lep dobiček, in še le sedaj prekopaj omenjeni prostor.

Gnojenje travnikov. Ako nisi v jesen pognojil travnikov (s hlevskim gnojem), ne delaj tega spomladi, razun če bi bilo deževno vreme. Kajti v suši bi se gnoj brez koristi na travniku posušil.

Gospodar in gospodinja! Kaj bomo letos redili, da kaj prihranimo? Konji in goveda bodo na spomlad zavoljo pomanjkanja krmi pri slabej ceni. Najbolje bode, ako pustimo več svinj na plemen, iste imajo še zmiraj dobro ceno. Sadimo mnogo krompirja in sočivja, ter sejajmo več ovsa. Gospodinja, ti pa nasadi mnogo kur, gosek, pur, vse se lahko speča v jeseni v denar.

Pomanjkanje slame in sena spomladi? Mnogokrat si je marsikateri kmetovalec sam kriv, da nima kaj položiti živini spomladi, akoravno pridobi mnogo krme. Kako to: Za vsako reč mora biti red. Ako v redu pipješ samo seno, da je vse v najlepšem redu, da ne rabiš krampov v skednju, in ako zmerno polagaš, ne bode ti treba skrbeti, kaj boš polagal živini spomladi.

Pokline na rokah. Komur se od mraza ali iz drugih vzrokov narede na rokah pokline, temu je priporočati nastopno mazilo: Vzemi 16 gramov čistega voska, 16 gramov fine kafre, jeden beljak od jajca, 16 gramov smerekove smole in 10 gramov govejega mozga, in zmešaj vse to nad ognjem. To je za razpokane roke najboljše mazilo.

Gospodarjeva dela meseca februarija. Drevje se v tem času najvspešnejše snaži in čisti; zamrzlo raskavo skorjo pri starih deblih ostrži z žicasto krtačo, ter namaži z apnom, večino škodljivcev s tem odstraniš, zvite listke zastalih na vejah skrbno pokončuj, v njih prezimuje sovražni mrčes. Ptice, najboljše prijateljice sadnega drevja, udomači s pokladanjem hrane ob hudem snegu. Obrezovati se sme, če toplina ni pod ničlo, čas je do maja, vsaka rastlina mora biti prej obrezana, kakor se zbudi življenje, vstajajoče pomladi. — Na gorko gredo, ki se da pred snegom pokriti, že lahko sadiš cvetoči kapus (karfijol), vmes ali posebej špinačo, solato, meredkev, korenčke. — V rastlinjaku je treba zračiti pri lepem vremenu; prenapetost toplote škoduje; z okna cvetice umakniti, kadar zračiš sobo, je razlika toplote velika. Rastline devaj na svetlo, kolikor je mogoče pred mrazom. Zalivaj le z mlačno vodo, in le redkokedaj; prah izmij z milno vodo. Vrtnice se cepijo. Georgine in drugi gomolji se očedijo gnilobe ter s fino smletim ogljem otro. Vzga-jajo se cvetne čebulice, šmarnice. Vsa vzgojevalna dela tega meseca se lahko odlože na prihodnji mesec. — V februariju: Ako vreme januarijevo ni bilo ugodno, dela njegova opravi sedaj: Drevje gotovo obreži, breskve še-le konec meseca; cepiče shrani v zračni kleti v nekoliko vlažnem pesku. Okrog debla, v širini krone, zemljo obkoplji. Če nisi jeseni nasejal, sejaj pečke divjakov, kadar se zemlja otaja. — Trto obreži sedaj, če se bojiš zmrzline, počakaj do marcija. Reži tako, da ostane niže pri trti enoleten poganjek z dvema razvitima očesoma, nad njim dolg napnenec (4—10 očes), prvi (palec) bo pognal dve krepko razviti mladiki za prihodnje leto, drugi pa bo imel šibke mladike, a zato več sadja, drugo leto se odreže cel napnenec proč. Napnenec upogni, če je mogoče navzdol, razpelji solncev nastopno. Prav velike rane namaži s smolo. Lahko še cepiš v sobi ključe in korenjake; polagaj cepljenke poprej v mah. — Na gredo (gorko) se sejejo zgodnje rastline, kumare, dinje, grah, fižol, krompir, radič, špinača, solata. Na prosto, če je vreme ugodno, špinača, peteršilj, solata, majnikov grah. — V cvetličnjaku. V lončke posadi begonije, cvetne kaladije, gloksinije. Cvetne čebulice se na prostem zračijo. Kolikor več svetlobe in toplote dobi rastlina, toliko bolj jo zalivaj.